

Uudenkaupungin kaupungin sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteet

Kaupunginvaltuusto 9.9.2019

#UKI20300 - *Oikeenlaista kemiaa*

Sisällys

1. LAINSÄÄDÄNTÖ.....	2
2. SOVELTAMISALA.....	2
3. KÄSITEMÄÄRITTELYÄ	3
4. SISÄISEN VALVONNAN TAVOITTEET.....	3
5. SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN TEHTÄVÄT JA VASTUUT.....	4
6. RISKIT JA RISKIENHALLINTA.....	5
7. SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA UUDENKAUPUNGIN KAUPUNKIKONSERNIN JOHTAMIS- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSSÄ.....	6
8. SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	6
9. VÄÄRINKÄYTYSTEN EHKÄISY JA TUNNISTAMINEN.....	6
10. VOIMAANTULO	6

1. LAINSÄÄDÄNTÖ

Kuntalain (410/2015) 14 §:n 2. mom. 7. kohdan mukaan valtuuston tehtävänä on päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.

Kuntalain (410/2015) 14 §:n 2. mom. 2. kohdan mukaan valtuusto päättää hallintosäännöstä, jossa annetaan tarpeelliset määräykset hallinnon ja talouden tarkastuksesta sekä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

Kuntalain (410/2015) 115 §:n 1. momentin mukaan toimintakertomuksessa on annettava tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Kuntalain (410/2015) 123 §:n mom. 4. kohdan mukaan tilintarkastajan on tarkastettava mm. onko kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

2. SOVELTAMISALA

Sisäisen valvonnan ja siihen olennaisena osana sisältyvän riskienhallinnan perusteilla luodaan puitteet järjestää ja yhdenmukaistaa kaupunkikonsernin ohjaus- ja johtamisjärjestelmää. Tavoitteena on vahvistaa hyvää hallinto- ja johtamistapaa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet koskevat siten kaikkia valvonnasta vastuussa olevia kaupungin toimielimiä ja johtoa sekä kaupunkikonserniin kuuluvia tytäryhteisöjä.

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on lisäksi voimassa mitä kaupungin hallintosäännössä ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yleisohjeessa on sanottu.

3. KÄSITEMÄÄRITTELYÄ

Sisäinen valvonta

on kaupungin ja sen hallintokuntien tai palvelualueen toiminnan omaa valvontaa, joka on johdon tekemää tai johdon lukuun tehtyä. Toimivalla sisäisellä valvonnalla varmistetaan, että johto saa organisaation toimimaan haluamallaan tavalla ja, että johto saa riittävästi tietoja toiminnan ja organisaation tilasta ja aikaansaannoksista. Kysymys on toiminnan itsearvioinnista, ja tavoitteena on toiminnan jatkuva parantaminen.

Sisäinen valvonta jakaantuu luottamushenkilöille kuuluvaan seurantaan, esimiesten suorittamaan valvontaan sekä sisäiseen tarkastukseen.

Riskienhallinta

on osa sisäistä valvontaa, joka toteutuu sekä johtamis-, suunnittelu- ja ohjauk Käytännössä että säännöllisten riskikartoitusten kautta.

Ulkoisen valvonta

on kaupunginhallituksesta ja kaupungin viranhaltijajohdosta riippumatonta toimintaa, jota suoritetaan sekä kaupungin järjestämänä (tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja) että täysin kunnallisen ohjauksen ulkopuolella. Ulkoista valvontaa harjoittavat mm. kaupungin asukkaat, joilla on julkisuusperiaatteen mukainen valvontaoikeus ja -mahdollisuus.

4. SISÄISEN VALVONNAN TAVOITTEET

Sisäisen valvonnan tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus siitä, että kaupunkikonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan. Sisäinen valvonta tulee toimintayksikön talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyvien riskeihin nähden, toteuttaa asianmukaisesti. Tällöin varmistetaan:

- *tuloksellisuus*: edistetään organisaation toimintojen säännönmukaisuutta, taloudellisuutta, tuottavuutta ja vaikuttavuutta sekä tuotteiden ja palveluiden laatua,
- *resurssien turvaaminen ja hyödyntäminen*: turvataan resurssit menetyksiltä, jotka aiheutuvat tuhlauksesta, väärinkäytöksestä, huonosta hoidosta, virheistä ja petoksista sekä muista epäsäännönmukaisuuksista,
- *toiminnan laillisuus ja johdon ohjeiden noudattaminen*: noudatetaan lakeja, asetuksia, säännöksiä ja muita ohjeita sekä

- *tietojen oikeellisuus*: kehitetään ja ylläpidetään luotettavia tietoja taloudesta ja hallinnosta ja esitetään ne oikeina ja riittävinä määräaikaissa raporteissa.

5. SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN TEHTÄVÄT JA VASTUUT

Kaupunginvaltuusto

päättää kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja linjauksista sekä edellyttää, että kaupunkikonsernin toiminnot on järjestettävä siten, että kaikilla organisaation tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Kaupunginhallitus

huolehtii kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä

- hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat
- valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti
- antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä
- vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja yhteen sovittamisesta siten että kaupungin toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus varmistetaan
- hyväksyy sisäisen tarkastuksen suunnitelman, johon perustuen arvioidaan riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tuloksellisuutta sekä
- huolehtii riskienhallinnan järjestämisestä siten, että kaupungin toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan sekä kuvataan riskin toteutumisen vaikutukset ja toteutumisen todennäköisyys, ja arvioidaan mahdollisuudet hallita riskiä.

Lauta- ja johtokunnat

huolehtivat toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat kaupunginhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Viranhaltijat ja esimiehet

Kaupunginjohtaja, liikelaitoksen johtaja sekä palvelukeskusten johtajat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja

tuloksellisuudesta palvelualueillaan, ohjeistavat palveluyksiköitä sekä raportoivat kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Palvelukeskuksen johtajat vastaavat alueensa riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä raportoivat kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta.

6. RISKIT JA RISKIENHALLINTA

Kaupunkikonsernin riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada järjestelmällisellä ja ennakoivalla toiminnalla kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta.

Riskienhallinnan tehtävänä on varmistaa, että merkittävät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja mitataan ja että niitä seurataan ja hallitaan kokonaisvaltaisesti osana päivittäistä kaupunkikonsernin toimintojen johtamista. Riskienhallinnan on tarkoituksena kattaa kaikki kaupunkikonsernin toimintaan liittyvät riskit sekä hyödyntää mahdollisuuksia kaupunkikonsernin toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi.

Riskienhallinta edellyttää menettelytapoja, joita kehitetään jatkuvasti sen turvaamiseksi, että myös kaikki uudet olennaiset riskit tulevat riskienhallinnan piiriin. Riskienhallinta on prosessi, joka kattaa koko organisaation ja jota sovelletaan kaikilla organisaation tasoilla. Kaupunginhallitus on ensisijaisesti vastuussa riskienhallinnan järjestämisestä ja johtamisesta, mutta käytännössä riskienhallinta on jokaisen esimiehen ja työntekijän vastuulla oman vastuualueensa osalta.

Uudenkaupungin kaupungin riskienhallinnan taustalla ovat kaupunkistrategia ja siitä johdetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Uudenkaupungin kaupunkikonsernin riskit luokitellaan strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sisäisiä tai ulkoisia riskejä.

Riskienhallinnan toimenpitein varmistetaan muun muassa, että organisaation johdossa on käytävissään tarpeellinen ja ajantasainen tieto merkittävistä riskeistä (riskikartoitus), suunnitelmat riskien hallitsemiseksi ja riittävät menetelmät mahdollisten vahinkojen hoitamiseksi.

Riskienhallinta sisältyy keskeisesti kaupunkikonsernin strategia- ja vuosisuunnitteluun ja se on operatiivisella tasolla mukana eri prosesseissa, toiminnoissa sekä ohjelmissa ja projekteissa.

7. SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA UUDENKAUPUNGIN KAUPUNKIKONSERNIN JOHTAMIS- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSSÄ

Johtamis- ja ohjausjärjestelmä

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kaupungin ja kaupunkikonsernin strategista ja operatiivista toiminnan ja talouden suunnittelua, päätöksentekoa, seuranta- ja poikkeamiin reagoimista sekä suoriutumisen arviointia.

Käytännössä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kytkeytyvät vuosittaiseen talousarvio-, toiminnan ja talouden seuranta- ja tilinpäätösprosessiin, ja ne ovat operatiivisella tasolla mukana eri prosesseissa, toiminnoissa sekä ohjelmissa ja projekteissa.

8. SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Kaupungin tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa kaupunginhallitus tekee selkoa, miten sisäinen valvonta - erikseen konsernivalvonta - ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kaupungissa järjestetty sekä antaa selonteon siihen liittyvistä johtopäätöksistä.

Kaupunginhallituksen antama selonteko perustuu hallintokuntien, liikelaitosten ja kaupunginhallituksen ohjauksessa olevien tytäryhteisöjen antamiin selontekoihin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Hallintokunnat antavat selonteon tiedoksi omille toimielimilleen.

9. VÄÄRINKÄYTÖSTEN EHKÄISY JA TUNNISTAMINEN

Uudenkaupungin kaupunkikonsernissa ei sallita väärinkäytöksiä. Toimiva sisäinen valvonta ehkäisee väärinkäytöksiä ja on paras menetelmä väärinkäytösten paljastamisessa. Johdon velvollisuutena on toteuttaa sisäistä valvontaa väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi sekä puuttua havaittuihin väärinkäytöksiin.

Väärinkäytöksenä pidetään erilaisia epärehellisiä, epäeettisiä tai kaupunginkonsernin ohjeita rikkovia taikka lainvastaisia tekoja.

10. VOIMAANTULO

Nämä perusteet tulevat voimaan 1.10.2019.